

129. Tiistaina 20 päivänä lokakuuta 1992

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 46 §:n muuttamisesta 3777

Hallituksen esitys n:o 126
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 28

2) Ehdotus laiksi rakennuslain 136 a §:n kumoamisesta 3778

Hallituksen esitys n:o 159
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 8

3) Ehdotukset laeiksi tieliikennelain muuttamisesta ja ajoneuvoasetuksen 63 §:n 1 momentin b kohdan kumoamisesta 3779

Hallituksen esitys n:o 149
Lakialoite n:o 29
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 4

4) Ehdotukset laeiksi työntekijäin eläkemaksusta, valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluvassa palveluksessa olevan henkilön eläkemaksusta sekä kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain piiriin kuuluvien viranhaltijoiden ja työntekijöiden eläkemaksusta ....

Hallituksen esitys n:o 230/1991 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 27

S.
5) Ehdotus laiksi maatalousyrittäjien eläkelain 10 §:n muuttamisesta 3783

S.
Hallituksen esitys n:o 175
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 29

Toinen käsittely:

6) Ehdotukset laeiksi lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta sekä lasten kotihoidon tuesta annetun lain ja lasten päivähoitosta annetun lain 11 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta ....

Hallituksen esitys n:o 173
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 32

7) Ehdotus laiksi aikuisten järjestelmällisen hammahuollon toimeenpanon siirtämisestä 3784

Hallituksen esitys n:o 199
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 33

Ensimmäinen käsittely:

8) Ehdotus laiksi alioikeusuudistukseen liittyvien lakien voimaannpanosta ....

Hallituksen esitys n:o 130
Lakivaliokunnan mietintö n:o 8

„ 9) Ehdotus laiksi valtiontalouden tarkastuksesta annetun lain muuttamisesta 3785

Hallituksen esitys n:o 81
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 45

	S.		S.
10) Ehdotukset laeiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta annetun lain 9 §:n ja lannoiteverosta annetun lain muuttamisesta	3785	17) Hallituksen esitys n:o 216 huumausainelaisiksi	3789
Hallituksen esitys n:o 114 Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 46		18) Hallituksen esitys n:o 218 laeiksi kuluttajansuojalain 2 ja 6 luvun sekä sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain 6 §:n muuttamisesta	,,
11) Ehdotus laiksi erikoiskasvien markkinoimismaksuista annetun lain 5 §:n muuttamisesta	3788	19) Hallituksen esitys n:o 228 laiksi alkoholilain 85 ja 86 §:n muuttamisesta	,,
Hallituksen esitys n:o 147 Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 47		20) Hallituksen esitys n:o 229 laiksi siirtolaisväilyksestä annetun lain kumoamisesta	,,
12) Ehdotus laiksi suurilta kana- ja sikatalousyrityksiltä kannettavista markkinoimismaksuista annetun lain 1 ja 17 §:n muuttamisesta	,,	21) Hallituksen esitys n:o 230 laiksi työnvälityslain muuttamisesta	,,
Hallituksen esitys n:o 148 Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 48		22) Hallituksen esitys n:o 231 laiksi merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetun lain 3 §:n muuttamisesta	,,
13) Ehdotukset laeiksi vapaakuntakoelusta annetun lain ja vapaakunnan oikeudesta poiketa eräistä säännöksistä ja määräyksistä annetun lain muuttamisesta	3789	23) Hallituksen esitys n:o 232 laiksi merimieslain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi	,,
Hallituksen esitys n:o 97 Hallintovaliokunnan mietintö n:o 9		24) Valtioneuvoston kertomus eduskunnalle päihdeolojen kehityksestä vuonna 1991 (K 12)	,,
14) Ehdotukset laiksi patentti- ja rekisterihallituksen suoritteista perittävistä maksuista sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi	,,	P ö y d ä l l e p a n o a v a r t e n e s i t e l l ä ä n :	
Hallituksen esitys n:o 152 Talousvaliokunnan mietintö n:o 35		25) Lakivaliokunnan mietintö n:o 9 hallituksen esityksen johdosta ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevan yleissopimuksen yhdeksännen lisäpöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä (HE 99)	,,
E s i t e l l ä ä n :		26) Lakivaliokunnan mietintö n:o 10 hallituksen esityksen johdosta maistraattien lakkauttamiseen liittyväksi lainsäädännöksi (HE 131)	,,
15) Hallituksen esitys n:o 211 laiksi tekijänoikeuslain ja tekijänoikeuslain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 2 momentin muuttamisesta	,,	27) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 49 hallituksen esityksen johdosta laiksi kiinteistönvaihdosta valtion ja Postipankki Oy:n välillä (HE 220)	,,
16) Hallituksen esitys n:o 213 Kansainvälisen Itämeren kalastuskomission suositusten voimaansaattamisesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	,,		

28) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 50 hallituksen eduskunnalle antaman kertomuksen johdosta niistä toimenpiteistä, joihin eduskunnan tekemät muistutukset valtiovarain hoidosta ja tilinpidosta vuonna 1989 ovat antaneet aihetta (K 6)..... 3789

29) Hallintovaliokunnan mietintö n:o 10 hallituksen esityksestä laiksi valtion virkamiehen ja työntekijän terveydenhuollosta ulkomailla annetun lain 12 §:n muuttamisesta (HE 210).....

30) Talousvaliokunnan mietintö n:o 36 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus eräiden tavaroiden viennin edellyttämistä vientilisensseistä (A 10) ....

31) Talousvaliokunnan mietintö n:o 37 hallituksen esityksestä laeiksi säästöpankin muuttamisesta osakeyhtiömuotoiseksi pankiksi ja pankkitarkastusvirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta (HE 189) ..

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Aho R., Ala-Harja, Aula, Hurskainen, Karhunen, Kauppinen, Koistinen, Korva, Kuitinen, Lahtinen, Laitinen, Lamminen, Laurila, Mattila, Moilanen, Morri, Nordman, Nyby, Näsi, Paasio, Puisto, Pykäläinen, Rehn O., Seivästö, Seppänen, Skinnari, Stenius-Kaukonen, Väyrynen ja Westerlund.

Nimenuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Aho R., Seppänen ja Rehn O.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien vuoksi edustajat Aula ja Westerlund sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat R. Aho, Karhunen, Näsi ja Paasio, tämän kuun 22 päivään virkatehtävien vuoksi edustajat Korva, Lahtinen, Laitinen, Lamminen, Pykäläinen ja Seivästö sekä yksityisasioiden

S. den vuoksi ed. Moilanen, 23 päivään sairauden vuoksi ed. Puisto sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Koistinen, Laurila, Mölsä ja Nyby, 28 päivään virkatehtävien vuoksi edustajat Ala-Harja, Hurskainen, Kauppinen, Kuitinen, Nordman, Skinnari ja Stenius-Kaukonen sekä 30 päivään virkatehtävien vuoksi ed. Väyrynen.

Uusia hallituksen esityksiä

„ P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan lokakuun 16 päivältä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 239, 240 ja 242—248, jotka nyt on edustajille jaettu.

Kirjalliset kysymykset

„ P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 376, 389, 392, 398, 401 ja 402. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. M ä k i - H a k o l a : Herra puhemies! Ilmoitan, että suuri valiokunta kokoontuu ensi tiistaina 27 päivänä lokakuuta kello 13.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 46 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 126
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 28

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Viime perjantaina pidetyssä istunnossa julistettiin keskustelu asiasta päättyneeksi.

Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Muttilaisen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotus hylätty.

P u h e m i e s: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho E., Ala-Nissilä, Alaranta, Anttila S-L., Antvuori, Biaudet, Björkenheim, Donner, Dromberg, Enestam, Heikkinen, Hiltunen, Huuhtanen, Häkämies, Isohookana-Asunmaa, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Juhantalo, Järvi-lahti, Jääskeläinen, Jätteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kallis, Kanerva, Kankaanniemi, Kohjoki, Komi, Korkea-osa, Koski, Kääriäinen, Laakkonen, Laivoranta, Laukkanen M., Laukkanen V., Lax, Lehtinen, Lehtosaari, Leppänen J., Liikkanen, Lindqvist, Linnainmaa, Louvo, Malm, Markkula, Mäki-Hakola, Mölsä, Niinistö, Norrback, Ollila, Pekkarinen, Pelttari, Perho-Santala, Pesälä, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Pokka, Puhakka, Pura, Rauramo, Rehn E., Renko, Renlund, Rossi, Rusanen, Rynänen, Saapunki, Saari, Saario, Saastamoinen, Salolainen, Savela, Suhola, Särkijärvi, Taina, Takala, Tiuri, Toivonen, Turunen, Ukkola, Uosukainen, Vanhanen, Varpasuo, Vihriälä, Viinanen, Viljanen, Virrankoski, Vuorensola, Väistö ja Zyskowicz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aittoniemi, Alho, Andersson, Anttila U., Apukka, Astala, Backman, Bell von, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Helle, Hämäläinen, Iivari, Jaakonsaari, Jurva, Kalliomäki, Kasurinen, Kautto, Kekkonen, Korhonen, Koskinen, Laakso, Laaksonen, Lahikainen, Lahti-Nuutila, Laine, Leppänen P., Lindroos, Lipponen, Louekoski, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Metsämäki, Muttilainen, Myller, Mäkelä, Mäkipää, Nikula, Ojala A., Ojala O., Paakkinen, Paloheimo, Polvi, Pulliainen, Rajamäki, Ranta, Rask, Riijijärvi, Rimmi, Rinne, Roos J., Roos T., Rätty, Rönnholm, Savolainen, Seppänen, Suhonen, Tennilä, Tuomioja, Tykkyläinen, Törnqvist, Urpilainen, Vehkaoja, Viljamaa, Vistbacka, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki ja Wahlström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aho R., Ala-Harja, Aula, Hurskainen, Karhunen, Kauppinen, Kemppainen, Koistinen, Korva, Kuittinen, Kuuskoski, Lahtinen, Laitinen, Lamminen, Laurila, Mattila, Miettinen, Moilanen, Morri, Nordman, Nyby, Näsi, Paasio, Polvinen, Puisto, Pykäläinen, Rehn O., Röntynen, Sasi, Seivästö, Skinnari, Stenius-Kaukonen, Väyrynen ja Westerlund.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 91 jaa- ja 74 ei-ääntä; poissa 34. (Koneään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi rakennuslain 136 a §:n kumoamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 159

Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 8

P u h e m i e s: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Viime perjantaina pidetyssä istunnossa julistettiin keskustelu asiasta päättyneeksi.

Keskustelussa on ed. Kautto ed. Myllerin kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotus hylätty.

P u h e m i e s: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho E., Ala-Nissilä, Alaranta, Anttila S-L., Anttila U., Antvuori, Biaudet, Björkenheim, Donner, Dromberg, Enestam, Haavisto, Hassi, Hautala, Heikkinen, Hiltunen, Huuhtanen, Häkämies, Isohookana-Asunmaa, Jansson, Jo-

kiniemi, Jouppila, Juhantalo, Järvilahti, Jääskeläinen, Jäätteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kallis, Kanerva, Kankaanniemi, Kemppainen, Kohijoki, Komi, Korkea-osa, Koski, Kuuskoski, Kääriäinen, Laakkonen, Laivoranta, Laukkanen M., Laukkanen V., Lax, Lehtinen, Lehtosaari, Leppänen J., Liikkanen, Lindqvist, Linnainmaa, Louvo, Luukkainen, Malm, Markkula, Miettinen, Mäki-Hakola, Mölsä, Niinistö, Nikula, Norrback, Ollila, Paloheimo, Pekkarinen, Pelttari, Perho-Santala, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Pokka, Puhakka, Pulliainen, Pura, Rauramo, Rehn E., Renko, Renlund, Rossi, Rusanen, Ryyänänen, Rätty, Rönttynen, Saapunki, Saari, Saario, Saastamoinen, Salolainen, Savela, Suhola, Särkijärvi, Taina, Takala, Tiuri, Toivonen, Turunen, Ukkola, Uosukainen, Vanhanen, Varpasuo, Vihriälä, Viinanen, Viljanen, Virrankoski, Vuorensola, Väistö ja Zyskowitz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aittoniemi, Alho, Andersson, Apukka, Astala, Backman, Bell von, Gustafsson, Hacklin, Halonen, Helle, Hämäläinen, Iivari, Jaakonsaari, Jurva, Kalliomäki, Kasurinen, Kautto, Kekkonen, Korhonen, Koskinen, Laakso, Laaksonen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Laine, Leppänen P., Lindroos, Lipponen, Loukoski, Luhtanen, Luttinen, Metsämäki, Muttillainen, Myller, Mäkelä, Mäkipää, Ojala A., Ojala O., Paakkinen, Polvi, Polvinen, Rajamäki, Ranta, Rask, Riihijärvi, Rimmi, Rinne, Roos J., Roos T., Rönnholm, Savolainen, Seppänen, Suhonen, Tennilä, Tuomioja, Tykkyläinen, Törnqvist, Urpilainen, Vehkaoja, Viljamaa, Vistbacka, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki ja Wahlström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aho R., Ala-Harja, Aula, Hurskainen, Karhunen, Kauppinen, Koistinen, Korva, Kuittinen, Lahtinen, Laitinen, Lamminen, Laurila, Mattila, Moilanen, Morri, Nordman, Nyby, Näsi, Paasio, Pesälä, Puisto, Pykäläinen, Rehn O., Sasi, Seivästö, Skinnari, Stenius-Kaukonen, Väyrynen ja Westerlund.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 103 jaa- ja 66 ei-ääntä; poissa 30. (Koneään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotukset laeiksi tieliikennelain muuttamisesta ja ajoneuvoasetuksen 63 §:n 1 momentin b kohdan kumoamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 149
Lakialoite n:o 29
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 4

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty, hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekevänsä päätöksessä lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotukset laeiksi työntekijäin eläkemaksusta, valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluvassa palveluksessa olevan henkilön eläkemaksusta sekä kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain piiriin kuuluvien viranhaltijoiden ja työntekijöiden eläkemaksusta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 230/1991 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 27

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

E d. M ä k i p ä ä : Arvoisa puhemies! Marraskuussa 91 tehdyssä tulopoliittisessa työmarkkinasopimuksessa osapuolet ovat hyväksyneet työntekijäin eläkemaksuksi 3 prosenttia ennakoperinnän alaisesta palkasta, mutta kolmikantaneuvotteluissa on avoinna lain mahdollinen

alentava vaikutus TEL-eläkkeisiin. Kun SMP:n eduskuntaryhmä hyväksyy lain, katsomme, että hallitus omalta osaltaan vaikuttaa siihen, että 3 prosentin eläkemaosuus otetaan huomioon myös tulevaan eläkepalkkaan.

Senpä takia ehdotan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarpeellisiin toimiin, että säädetty työntekijäin eläkemaksu ei aiheuta tulevaisuudessa työeläkkeiden tason laskua."

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Toisessa käsittelyssä erityisesti ed. Stenius-Kaukosen taholta tuotu kritiikki lakiehdotusta kohtaan on mielestäni sikäli perusteetonta, että niin kuin ed. Mäkipää totesi, työmarkkinajärjestöt ovat kolmikantaneuvotteluissaan pöytäkirjaan kirjanneet asian sovittavaksi juuri sillä tavalla kuin nyt ehdotetaan. Ei se, että työmarkkinajärjestöt ovat sopineet asiasta ja eduskunta lainsäädännössä hyväksyy asian, tarkoita millään tavalla eduskunnan valtaoikeuksien yli kulkemista.

On selvää, että jos tämä käy eläkekertymän päälle, se on hankala ja haitallinen asia, mutta asiasta on sovittu ja myös jatkoneuvotteluista ja jatkotoimenpiteistä työmarkkinajärjestöjen osalta. Katson, että tässä tapauksessa ed. Mäkipään esittämä ponsi on juuri se, joka korjaa aukon, joka nyt mahdollisesti syntyy nimenomaan työeläkekertymän johdosta.

Tämän vuoksi, herra puhemies, minä kannatan ed. Mäkipään perustelulausumaehdotusta.

Ed. Laakso: Herra puhemies! On mielenkiintoista kuulla, että ed. Aittoniemi on tullut toiseen johtopäätökseen kuin hänellä oli lakia aikaisemmin käsiteltäessä. Silloin hän arvosteli voimakkaasti ed. Stenius-Kaukosen käsitystä, jossa ed. Stenius-Kaukonen juuri kiinnitti huomiota siihen asiaan, josta ed. Mäkipää on tehnyt nyt ponnin.

Jos herra puhemies voisi hieman hillitä salissa käytävää keskustelua, ei tahdo kuulla enää omaa ääntänsä. (Puhemies koputtaa)

Ponsi, jonka ed. Mäkipää on esittänyt, merkitsee sitä, että se keskeisin epäkohta, joka lakiesitykseen sisältyy, on otettu ponnassa huomioon. Käytännössähän on kyse äärimmäisen suuresta tulonsiirrosta, sillä työntekijäin eläkemaksua ei tulevaisuudessa otettaisi lainkaan osana palkkaa huomioon. Käytännössä tämä johtaisi siihen, että työeläkkeiden taso laskisi sekä

samoin kaikki ne sosiaaliset etuudet, jotka pohjautuvat palkkaan. Tästä syystä tämä epäkohta on ehdottomasti korjattava ennen kuin tämän kaltaista lakia voidaan hyväksyä.

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöön n:o 27 jätettyä eriävää mielipiteestä käyvät selvästi ilmi vasemmistoliiton edustajain valiokunnassa hallituksen esitykseen tuomat muutosesitykset, jotka teimme siellä, jotka eivät valitettavasti saaneet sen paremmin sosiaalivaliokunnassa kuin salisakaan kannatusta. Me olisimme olleet valmiita parantamaan lakiesityksiä siten, että ne olisivat kohdelleet tasapuolisemmin eri palkansaajaryhmiä.

Mutta kun tämä ei kerran mennyt eduskunnassa lävitse, arvoisa herra puhemies, ehdotan, että hallituksen esityksessä olevat lakiehdotukset hylättäisiin.

Ed. P. Leppänen: Arvoisa puhemies! Kuten ed. O. Ojala jo sanoikin, tällä on tarkoitus leikata eläkkeitä ja leikata siihen suuntaan, että eniten kärsisivät pientä eläkettä saavat henkilöt, joten esitystä ei voi hyväksyä.

Koska toisessa käsittelyssä esittämämme parannukset eivät menneet lävitse, kannatan hylkäysehdotusta.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Huomautan ed. Laaksolle, että olen tarkoittanut tässä tapauksessa lähinnä työmarkkinajärjestöjen ja eduskunnan välistä roolijakoa. Olen tutustunut asiaan, ja olemme myös pyytäneet asiasta lausunnon SAK:n suunnasta. Ei kai ole, ed. Laakso, mitenkään häpeällistä myöntää jonkun toisen tässä salissa esittämä näkemys oikeaksi, mutta me lähdemme siitä, että tämä on otettu huomioon työmarkkinajärjestöjen keskeisissä neuvotteluissa. Näin ollen tämä ed. Mäkipään ponsi on riittävä. Se vahvistaa sitä sopimusta, minkä työmarkkinajärjestöt ovat vielä senkin jälkeisissä neuvotteluissa keskenään sopineet.

Ed. O. Ojala: Arvoisa herra puhemies! Kyllä ed. Aittoniemelle täytyy todeta se, että edelleen vallitsee ristiriitaa siitä, mitä jatkossa nimenomaan työeläkemaksu tulee merkitsemään eläketasolle. Tässä suhteessa syksyn tuporatkaisuissa näitä asioita edelleen käsitellään. Asia ei ole vielä valmis eikä lopullisesti työmarkkinajärjestöjen kesken sovittu.

Ed. L a a k s o : Herra puhemies! Olen tietenkin ensimmäinen myöntämään sen, että jos olen itse väärässä tai joku kansanedustaja on väärässä ja korjaa oman käsityksensä, niin se on tietenkin myönteinen asia. Olen tyytyväinen siitä, että ed. Aittoniemi, joka puhuu paljon täällä salissa, on kerrankin tutustunut lakiesitykseen ja nyt on valmis korjaamaan oman käsityksensä.

Todettakoon, että ed. Suhonen oli heti käsittelyn alkuvaiheessa eri mieltä kuin ed. Aittoniemi siitä periaatteesta, että sen, mitä työmarkkinajärjestöt sopivat, pitäisi sitoa ehdottomasti myös eduskuntaa. Emmehän me voi antaa työmarkkinajärjestöille sellaista avointa valtakirjaa, että myös työmarkkinajärjestöjen tekemät huonot ratkaisut sitoisivat eduskunnan käsiä.

Mutta mielenkiintoista olisi vielä tietää se, aikooko SMP:n eduskuntaryhmä olla lakiesityksen hylkäämisen kannalla, niin kuin vasemmistoliitto ehdottaa, sillä kysymys on todellakin merkittävästä tulonsiirrosta tulevaisuudessa, koska työeläkemaksua ei ole tarkoitus enää ottaa huomioon osana palkkaa, vaikka työntekijät sen joutuvat maksamaan. Tämä merkitsee, että palkat ovat automaattisesti 3 prosenttia pienemmät ja tämä 3 prosenttia leikataan pois mm. palkan perusteella maksettavista sosiaalisista etuuksista.

Ed. T e n n i l ä : Herra puhemies! Kyllähän se niin on, että tästä on sovittu tulopoliittisessa ratkaisussa raameiltaan, mutta yksityiskohdat ovat kyllä edelleen keskustelun alla. Tietysti olennaisesti vaikuttaa meidän kantaamme se, että hallitus on toiminut, voi sanoa, kaikilta osin toisin kuin vuosi sitten ylipäättään sovittiin tupoa tehtäessä. Hallitus on mm. lähtenyt huonontamaan työttömyysturvaa, mikä on aivan muuta kuin sitä, mitä tulopoliittista ratkaisua tehtäessä on lähtökohtana pidetty. Se on suora hyökkäys työntekijäpuolen kimppuun ja myös pyrkimys ammattiyhdistysliikkeen suoranaiseen murentamiseen. Nämä ovat tekijöitä, jotka tietysti pitää ottaa huomioon. Kokonaisuus on aina kokonaisuus, ja hallitus ei omalta osaltaan ole noudattanut sitä, mitä on sovittu.

Ed. T a i n a : Arvoisa puhemies! Mielestäni ed. Laakson kannanotto on hyvin mielenkiintoinen, kun hän toteaa, että ei pidäkään olla hyväksymässä täällä niitä esityksiä, joista työmarkkinajärjestöt ovat sopineet. Vasemmalla on jatkuvasti vaadittu, että Ahon hallituksen on neuvo-

teltava työmarkkinajärjestöjen kanssa ja tehtävä sen mukaisia lakiesityksiä. Nyt meillä on käsitteilyssä juuri sellainen laki, josta työmarkkinajärjestöt ovat sopineet, ja nyt vasemmalla ehdotetaan sen hylkäämistä. Mielestäni tämä toiminta on kyllä hieman ristiriitaista.

Ed. P. L e p p ä n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Taina ei nähtävästi ole käsittänyt tätä tilannetta. Tästähän on sovittu työmarkkinajärjestöjen kesken, mutta ei ole sovittu sillä tavoin, että tätä ei otettaisi mukaan ansiotulona luettaessa. Tästähän on kysymys, ja tämä on erimielisyytenä edelleenkin. Jos täällä on sosiaali- ja terveystoimi paikalla, niin hän voisi kertoa, onko sovittu vai eikö ole. Mutta ammattiyhdistysliike on kertonut, että tästä ei ole näin sovittu. Tätä ei voi hyväksyä, koska tämän on hallitus tehnyt yksipuolisesti ja se aiheuttaa tuleville eläkeläisille miljardien markkojen suuruisen siirtymän tulevaisuudessa.

Ed. L a a k s o : Herra puhemies! Haluaisin todeta ed. Tainalle, että en tietenkään ole sitä mieltä, ettei periaatteessa pidä hyväksyä sitä, mitä työmarkkinajärjestöt ovat sopineet. On kysymys hyvin käytännöllisestä ratkaisusta, siitä mitä työmarkkinajärjestöt kulloinkin sopivat. Emme me voi antaa avointa valtakirjaa työmarkkinajärjestöille, että ne voivat sopia eduskunnan puolesta yleensä. Mutta me katsoimme yksityiskohtaisesti, mitä työmarkkinajärjestöt ovat sopineet, ja jos sopimukset eivät heikennä esimerkiksi sosiaalisia etuuksia, silloin me voimme tietysti antaa tällaisille esityksille tukemme. Mitään avointa valtakirjaa siis ei voida antaa tämän talon ulkopuolisille tahoille.

Todettakoon tämän konkreettisesti nyt käsitteilyssä olevan lain osalta, että työmarkkinajärjestöt eivät ole päässeet keskenään yhteisymmärrykseen siitä, alentaako työntekijöiden eläkemaksu esimerkiksi tulevaisuudessa työeläkeiden tasoa. Tästä ei ole päästy yksimielisyyteen. Nyt hallituspuolueet yksipuolisesti yrittävät teettää täällä lain, jonka tuloksena tämä tapahtuisi.

Ed. T a i n a : Arvoisa puhemies! Asiat, joista ei ole vielä yksityiskohtaisesti sovittu, eivät ole ristiriidassa tämän lakiehdotuksen kanssa, ja siitä syystä työmarkkinajärjestöt ovat mm. sosiaali- ja terveystoimikunnassa ilmoittaneet, että hyväksyvät tämän lakiesityksen.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Tätä juupas — eipäs-väittelyä on tietysti turha tässä jatkaa, mutta kun paljon puhuu, niin jatketaan nyt sitten samaa linjaa. Täällä on vasemmiston taholta, sekä sosialidemokraattien että erityisesti myös vasemmistoliiton taholta, väitetty, että esimerkiksi ministeri Viinanen ei anna mitään arvoa työmarkkinajärjestöille ja esimerkiksi SAK:lle, työntekijäjärjestölle. Nyt te osoitate itse mitä suurinta epäluottamusta siihen, mitä työmarkkinajärjestöt sopivat neuvotteluissa.

Minä huomautan vielä siitä, että me olemme nähneet vaivaa ja kysyneet SAK:sta, mitä mieltä he ovat tästä asiasta, ja meille on toimitettu sieltä jopa jäljennös kyseisten kolmikantaneuvottelujen pöytäkirjasta. Emme me voi lähteä täällä äänestämään sitä vastaan, mitä työmarkkinajärjestöt ovat laillisesti sopineet keskenään, ja tämä on osa jatkoneuvotteluja. Näin ollen te ette luota enää omiin järjestöihinne, ja minä pidän sitä kyllä hyvin valitettavana ottaen huomioon tärkeät työmarkkinaneuvottelut, jotka ovat edessä. Nimenomaan vasemmistoliitto ei luota omiin järjestöihinsä, ja tämä on kyllä aika tavalla arveluttavaa, ed. Laakso.

Ed. Laine: Herra puhemies! Ed. Taina sanoi äsken, että sellaiset asiat, joista ei ole sovittu, eivät ole ristiriidassa käsiteltävän lain kanssa. Ed. Taina, nyt on kuitenkin niin, että hallituksen taholta ja julkisuudessa on esitetty sellainen käsitys, että työeläkemaksua ei oteta huomioon eläkepalkkaa eli eläkettä päätettäessä. Jos näin menetellään, tästä seuraa, että mitä enemmän työntekijät maksavat TEL-maksua, sitä pienempää eläkettä he tulevat saamaan. Tällainen mahdollisuus pitäisi ehdottomasti poistaa, ja varmintä on hylätä hallituksen esitys, joka tähtää tällaiseen tavoitteeseen.

Ed. Laakso: Herra puhemies! Ed. Aittoniemi kohdisti sanansa tänne vasemmalle päin. Mutta ymmärtääkseni ed. Aittoniemi voisi kohdistaa sanansa myös omaan ryhmäänsä sinne taaksepäin, koska olen ymmärtänyt, että ainakin osa SMP:n ryhmästä suhtautuu erittäin kriittisesti tähän lakiin aikaisemman keskustelun pohjalta.

Toteaisin vielä varmemmaksi vakuudeksi, että en ymmärrä sellaista näkökantaa, jonka ed. Aittoniemi aikaisemmin on esittänyt tätä asiaa käsiteltäessä, että meidän pitäisi hyväksyä kaikki ne esitykset, jotka työmarkkinajärjestöt ovat sopineet. Eihän tällainen sovellu eduskunnan

arvovallalle. Kysymys on siitä, että meidän täytyy tietenkin valiokunnissa ja itse käydä lävitse, minkälaisia esityksiä ne ovat, ovatko ne hyviä vai huonoja, ja käyttää omaa harkintavaltaamme niiden hyväksymisessä ja muuttamisessa. En voi käsittää, että ed. Aittoniemi on sitä mieltä, että hän luovuttaa tältä talolta lainsäädäntövaltaa tämän talon ulkopuolisille elimille.

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Olisin todennut vain sen, että jos kerran voisi luottaa siihen, että työmarkkinajärjestöt saisivat keskuudessaan sellaisen ratkaisun tämän syksyn tulopoliittisissa neuvotteluissa, jonka mukaan tämä työeläkemaksu ei todellakaan vähentäisi tulevaa eläketuloa, niin silloin olisi ollut järkevintä laittaa tämä lakiesitys lepäämään, pantata sitä valiokunnassa ja eduskunnassa, kunnes turporatkaisu on saatu, jotta meillä olisi varmuus siitä, että eläke ei tämän työeläkemaksun kautta heikkene. Nyt kun tämä on ajettu lävitse täällä, tässä vaiheessa ei ole valitettavasti muuta mahdollisuutta kuin esittää nämä lakiesitykset hylättäviksi.

Ed. Taina: Arvoisa puhemies! Periaate siitä, vaikuttaako maksu eläkekertymään vai ei, on niin suuri kysymys, että siitä on työmarkkinajärjestöjen eli niiden, keitä tämä asia koskee, työntantajien ja työntekijöiden, keskenään sovittava. Siitä syystä myöskään sosiaali- ja terveystalokunta ei halunnut tähän asiaan ottaa kantaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. O. Ojala ed. P. Leppäsen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylättäisiin.

Ed. Mäkipää on ed. Aittoniemen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarpeellisiin toimiin, että säädetty työntekijäin eläkemaksu ei aiheuta tulevaisuudessa työeläkkeiden tason laskua.”

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestykset ja päätökset:

Puhemies: Ensin päätetään lakiehdotusten hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Joka hyväksyy lakiehdotukset, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotukset hylätty.

P u h e m i e s: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aittoniemi, Ala-Nissilä, Alaranta, Anttila S. L., Anttila U., Bell von, Biaudet, Björkenheim, Eneštam, Haavisto, Hassi, Hautala, Heikkinen, Hiltunen, Häkämies, Iivari, Isohookana-Asunmaa, Jaakonsaari, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Jurva, Järvilahti, Jääskeläinen, Jätteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kalliomäki, Kallis, Kanerva, Kankaanniemi, Kautto, Kempainen, Kohijoki, Komi, Korkeaaja, Koski, Koskinen, Kuuskoski, Kääriäinen, Laakkonen, Lahikainen, Lahti-Nuutila, Laivoranta, Laukkanen V., Lehtosaari, Leppänen J., Liikkanen, Lindqvist, Linnainmaa, Lipponen, Louekoski, Louvo, Luttinen, Luukkainen, Malm, Markkula, Metsämäki, Miettinen, Myller, Mäki-Hakola, Mäkipää, Mölsä, Niinistö, Nikula, Norrback, Ollila, Paloheimo, Pekkarinen, Pelttari, Perho-Santala, Pietikäinen M., Pokka, Puhakka, Pulliainen, Pura, Rajamäki, Rauramo, Rehn E., Renko, Renlund, Riihijärvi, Roos J., Rossi, Rusanen, Ryyänen, Rätty, Röntynen, Saari, Saario, Saastamoinen, Salolainen, Savela, Suhola, Särkijärvi, Taina, Takala, Tiuri, Toivonen, Turunen, Tykkyläinen, Törnqvist, Ukkola, Uosukainen, Urpilainen, Vanhanen, Varpasuo, Vihriälä, Viljanen, Virrankoski, Vistbacka, Vuorensola, Väistö ja Zyskowitz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Andersson, Apukka, Astala, Backman, Gustafsson, Hacklin, Halonen, Helle, Hämäläinen, Kasurinen, Kekkonen, Korhonen, Laakso, Laaksonen, Laine, Leppänen P., Luhtanen, Mäkelä, Ojala A., Ojala O., Paakkinen, Polvi, Polvinen, Ranta, Rask, Rimmi, Rinne, Roos T., Seppänen, Suhonen, Tennilä, Vehkaoja, Viljamaa, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki ja Wahlström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aho E., Aho R., Ala-Harja, Alho, Antvuori, Aula, Donner, Dromberg, Hurskainen, Huuhtanen, Juhantalo, Karhunen, Kauppinen, Koistinen, Korva, Kuittinen, Lahtinen, Laitinen, Lamminen, Laukkanen M., Laurila, Lax, Lehtinen, Lindroos, Mattila, Moilanen, Morri, Muttilainen, Nordman, Nyby, Näsi, Paasio, Pesälä,

Pietikäinen S., Puisto, Pykäläinen, Rehn O., Rönnholm, Saapunki, Sasi, Savolainen, Seivästö, Skinnari, Stenius-Kaukonen, Tuomioja, Viinänen, Väyrynen ja Westerlund.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 114 jaa- ja 37 ei-ääntä; poissa 48. (Koneään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotukset.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Lopuksi päätetään perustelulausumaehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Mäkipään ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 82 jaa- ja 71 ei-ääntä; poissa 46. (Koneään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi maatalousyrittäjien eläkelain 10 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 175

Sosiaali- ja terveystieteiden mietintö n:o 29

P u h e m i e s: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotukset laeiksi lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta sekä lasten kotihoidon tuesta annetun lain ja lasten päivähoitosta annetun lain 11 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 173

Sosiaali- ja terveystieteiden mietintö n:o 32

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 32. Viime perjantain täysistunnossa julistettiin yleiskeskustelu asiasta päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 1 ja 11 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä toisen lakiehdotuksen 1, 2, 8 ja 14 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Eduskunta ryhtyy kolmannen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

11 a §.

Keskustelu:

Ed. U. A n t t i l a : Arvoisa puhemies! Ehdotan, että 11 a §:n 2 momentti saisi seuraavan sanamuodon: ”Lapsen vanhemmilla tai muilla huoltajilla on oikeus siihen saakka, kunnes lapsi täyttää neljä vuotta, kunnan järjestämään 1 momentin mukaiseen päivähoitopaikkaan. Alle kolmivuotiaan lapsen vanhemmilla tai muilla huoltajilla, jotka eivät lapsen hoidon järjestämiseksi valitse kunnan järjestämää päivähoitopaikkaa, on lapsen muulla tavalla tapahtuvan hoidon järjestämiseksi oikeus saada lasten kotihoidon tuesta annetun lain (797/92) mukaista tukea.”

Ed. H a s s i : Herra puhemies! Kannatan ed. U. Anttilan tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. U. Anttila ed. Hassin kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin hänen edellä esittämässään muodossa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. U. Anttilan ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 79 jaa- ja 71 ei-ääntä; poissa 49. (Koneään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Voimaantulosäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotus laiksi aikuisten järjestelmällisen hammashuollon toimeenpanon siirtämisestä

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 199
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 33

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 33. Viime perjantaina pidetyssä istunnossa julistettiin yleiskeskustelu asiasta päättyneeksi.

Yleiskeskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Skinnarin kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi hyväksyttäisiin vastalauseeseen sisältyvät kaksi lakiehdotusta.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Stenius-Kaukosen ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 122 jaa- ja 25 ei-ääntä; poissa 52. (Koneään. 6)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 ja 2 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Edustajat R. Aho ja Seppänen merkitään läsnä oleviksi.

8) Ehdotus laiksi alioikeusuudistukseen liittyvien lakien voimaannpanosta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 130
Lakivaliokunnan mietintö n:o 8

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 8.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotus laiksi valtiontalouden tarkastuksesta annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 81
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 45

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 45.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotukset laeiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta annetun lain 9 §:n ja lannoiteverosta annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 114
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 46

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 46.

Keskustelu:

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Keskityn tässä käsittelemään tätä lakiesitystä vain lannoiteveron osalta. Ympäristöverojen päätarkoituksena tulee olla verotettavaan kohteeseen vaikuttaminen niin, että saavutetaan positiivisia ympäristömuutoksia. Ympäristövaikutusten ohella ympäristöveroilla on toki myös fiskaalista merkitystä.

Hallituksen lakiesitys lannoiteverosta ei täytä ensimmäistäkään ympäristöveron tunnusmerkkiä. Siitä ei ole hyötyä myöskään valtiontalouden kannalta, koska lähes koko verokertymä jaetaan takaisin verovelvollisille jossain toisessa muodossa.

Mikäli halutaan pitää huolta ympäristöstä, a) tyyppiveroa ei tule alentaa, b) metsälannoitteita ei tule vapauttaa lannoiteverosta ja c) lannoiteveron tuottoa ei tule korvamerkitä. Hallituksen

esityksessähän lannoiteveron tuotto on korvamerkitty maatalouden ylituotannon katteeksi. Tällainen rakenne on ympäristöpoliittisesti täysin kestävä, koska sillä paitsi pönkitetään maatalouden ylituotantoa myös tuetaan lannoitteiden käyttöä. Maatalouden markkinointivastuuta ei pitäisi käyttää ympäristöveron perustena.

Lannoiteveron kohdalla vallitsee muutenkin tosi originelli kytkentä. Lannoitteethan öysätään pelloille ja metsiin, mistä seuraa avo- ja pohjavesien sekä maaperän rehevöitymistä ja saastumista. Sitten lannoiteveron tuotosta osa palautetaan takaisin viljelijöille nimikkeellä "Avustukset maatalouden ympäristönsuojeluinvestointeihin". Nämä investoinnit kohdistuvat kuitenkin karjarakennusten ympäristönsuojeluinvestointeihin, joten ne eivät edes teoriassa vähennä lannoitteiden aiheuttamia ympäristöhaittoja. Jotta asia ei olisi liian yksinkertainen, hallitus esittää vielä, että osa lannoiteveron tuotosta luetaan maatalouden sotumaksujen katteeksi eli sillä on tarkoitus kattaa maatalousyrittäjien osuutta ensi vuonna käyttöön otettavasta työntekijöiden 3 prosentin eläkemaksusta. Samoin fosforivero, joka sentään aiemmin oli puhtaasti ympäristöpohjainen, on nykyään myös kytketty maatalouden ylituotannon rahoitukseen. Näin lannoiteverosta on kehitetty varsinainen maatalouden vääristyneitä rakenteita tukeva viritys, jonka kyhäämiseen on tarvittu melkoisia jonglöörin taitoja.

Arvoisa puhemies! Mielestäni ympäristöverot tulee olla kohdennettu, mitoitettu ja ajoitettu niin, että niillä olisi vaikutusta käyttäytymiseen. Nykyisellä rakenteella lannoiteveron hintajousto on nolla, koska voimassa olevan maataloustulolain mukaan tuotantopanosten hintojen nousu kompensoidaan täysimääräisesti viljelijöille. Maatalouden panosten, kuten muidenkin raaka-aineiden ja tavaroiden, verotuksen pitäisi perustua niiden ympäristövaikutuksiin.

Ympäristötavoitteiden kannalta on täysin nurinkurista alentaa tyyppiveroa tilanteessa, jossa ympäristö voi pahoin. Tutkimusten mukaan tyyppi tulee jo nyt metsiin vaarallisen suuriksi määräksi.

Yhtä lailla on mieletöntä vapauttaa metsän lannoitteet lannoiteverosta. Verovapauspäätöstä on harhauttavaa perustella sillä, että asiasta olisi nyt saatu uutta tietoa. Viime vuonnakin lannoitteiden monopolivalmistaja kävi verojaostossa vakuuttamassa, että metsälannoitteita ei erilaisen koostumuksensa vuoksi voisi käyttää maata-

loudessa. Ne meistä, jotka muistamme taannoin jupakan siitä, että Kemiran lannoitesäkkien sisällöillä ja tuoteselosteilla ei juurikaan ollut mitään tekemistä keskenään, tuskin pidämme lannoitteiden valmistajan lausuntoa kovin vakuuttavana. Se, että hallituspuolueiden kansanedustajat näyttävät tänä vuonna uskovan Kemiran lausuntoon, on vain merkki siitä, että hallituksen uskottavuus on jo niin heikoilla, että uskottavuutta on etsittävä jo lannoitesäkeistä. Myös metsien tilasta huolehtineet metsäntutkijat vastustavat metsälannoitteiden vapauttamista lannoiteverosta. Tällä kierroksella heitä vain ei kuulu asiantuntijoina.

Arvoisa puhemies! Selostan arvostamani professori Erkki Lähteen viime syksynä antamaa asiantuntijalausuntoa näkemykseni tueksi. Hänen mielestään tämä lannoiteveron rakenne ei ole perusteiltaan oikea eikä kestävällä pohjalla. Keinolannoitteille tyypillistä on, että ne huuhtoutuvat olosuhteista riippuen vaihtelevassa määrin pinta- ja pohjavesiin. Vähäisetkin lisärasitteet sekä maassa että vesissä saattavat yksittäisissä kohteissa olla ratkaisevia. Typpi- ja fosforilannoitteet eivät ole mitään terveyslannoitteita, vaan päinvastoin kuormittavat ympäristöä. Tyypeä tulee jo nykyisellään luontoon saasteena vaarallisen suuria määriä. Tilannetta ei enää pitäisi pahentaa lannoituksella. Hänen mielestään ainoastaan puun tuhka lienee lannoite, jolla voi olla kohtuullisesti käytettynä merkittävässä määrin yksinomaan positiivisia, mm. metsien terveydentilaa kohentavia vaikutuksia. Niin sanotulla terveyslannoituksella, kuten ei myöskään puuntuhkalla, ei voida estää saasteiden ensisijaisia suoria vaikutuksia. Hänen näkemyksensä on, että vaikuttaa suorastaan siltä, että käyttämällä myönteisen mielikuvan antamaa terveyslannoitus-käsitettä harhautetaan kuvittelemaan, että saasteauriot olisi sillä estettävissä tai suorastaan korjattavissa. Nimittämällä tavanomaisia ravinteita sisältäviä keinolannoitteita terveyslannoiteiksi niiden käytöllä pyritään saamaan jopa taloudellista tukea, niin kuin tässä nyt tehdään. Pikemminkin tulisi menetellä siten, että kielletäisiin typpi- ja fosforilannoitteiden käyttäminen metsissä kokonaan. Näin siis metsänhoidon professori Erkki Lähde.

Arvoisa puhemies! Tulen lain toisessa käsitte-lyssä esittämään, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin valtiovarainvaliokunnan mietinnön I vasta-lausen mukainen esitys eli, että lannoiteveroa ei lasketa typen osalta, että se pidetään, ja että metsälannoitteita ei vapauteta lannoiteverosta.

Tulen myös myöhemmin kolmannessa käsitte-lyssä esittämään pontta, että jatkossa luovuttai-siin lannoiteveron tuoton korvamerkinnästä ja siirryttäisiin keräämään lannoiteveroa puhtaasti ympäristöverona.

Ed. O. Rehn merkitään länän olevaksi.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Tässä seuraa toisenlainen vihreä näkemys samaan asiaan. Ed. Luukkainen puheenvuorossaan erikoisesti käsitteli lannoiteveron osalta toteutettavissa olevia muutoksia ja oli tehnyt omat johtopää-töksensä hallituksen esityksen mukaisen ratkai-sun mielekkyydestä. Yritän perustella, miksi olen eri mieltä hänen kanssaan.

Mikä ensinnäkin koskee koko hallituksen esitystä, niin lannoiteveron alennuksen syynähän on ollut satoisuudessa ilmenneet vaihtelut ja viime kesän katotilanne, jota hallitus näyttää nyt yrittävän helpottaa viljelijän kannalta sillä, että mm. lannoiteveroon typen osalta esitetään kevennystä. Toinen kevennyshän kohdistuu vienti-kustannusmaksuihin, mutta se on tämän debatin ulkopuolella.

Mikä kevennyksen vaikutus on? Se on keski-määrin noin 300 markkaa per tila. Toisin sanoen tässä katsannossa hallitus olisi voinut aivan hyvin jättää tämän kosmeettisen esityksen väliin. 300 markan keventämisellä tai kantamisella ei ole ympäristöllisesti minkään valtakunnan merkitystä. Siis siinä suhteessa kysymys on kurio-siteetista. Mutta kun asiasta on syntynyt keskuste-lua, niin keskustelua kannattaa myös argumen-teilla käydä.

Ed. Luukkaisen arvostelu kohdistui erityisesti ilmiöön terveyslannoitus. Sillähän ei pienimmäs-äkään määrin lisätä sellaisia ravinteita luon-toon, jotka lisäävät sinänsä puun kasvua, tarkoi-tan lähinnä tyypeä ja fosforia, vaan viedään luontoon sellaisia hivenravinteita, joiden saami-nen luontoon saattaisi auttaa metsän pohjan terveystilanteeseen niin, että sillä kasvaisi suh-teellisen tervettä metsää.

Henkilökohtaisesti olen ymmärtänyt vihrey-den niin, että toisaalta pitää puuttua päästöläh-teisiin ja toisaalta, jos vahinko on päässyt tapah-tumaan, puuttua siihen tilanteeseen, minkä ihmi-nen typeryydessään on aiheuttanut. Mielestäni terveyslannoitus — sana lannoitus on tässä erin-omaisen huono ilmaisuna — on eräs pienen pieni mahdollisuus siihen, että eräiltä osin kriittisessä

tilassa olevia maaperiä voitaisiin metsän kasvu-
alustana kunnoltaan parantaa. Tätä mahdolli-
suutta mielestäni pitää tukea. Muutoin metsän
lannoittamisessa ei ole mitään järkeä. Tällä het-
kellä meillä on 25—30 miljoonaa kuutiota hak-
kuusäästöä. Meillä ei todellakaan ole puutetta
puusta, sitä ei tarvitse lannoituksella lisää luon-
toon hankkia. Kysymys on enemmänkin siitä,
että metsiä kohdeltaisiin järkevästi sekä luon-
nonhoidollisesti että ihmisen kannalta. Eli minä
en yhdy niihin perusteluihin, jotka ed. Luukkai-
nen esitti.

Arvoisa puhemies! Toinen asia liittyy siihen,
millä tavalla pitäisi lannoitteita verotuksellisesti
ymmärtää. Tässä suhteessa vihreä eduskunta-
ryhmä teki lakialoitteen n:o 90/1991 vp, jossa se
esitti siirtymistä maatalouden tuloksen muodostu-
mista koskevaan lainsäädäntöön nykyisen
maataloustulolain sijasta. Siinä todettiin, että
maatalouden kaikki markkinomismaksut ehdo-
tetaan perittäviksi panosveroina, joita ovat lan-
noite-, kasvinsuojeluaine- ja väkirehuvero. Alus-
sa niiden tuottoa käytettäisiin vientitukeen, mut-
ta myöhemmin niiden tuottoa voitaisiin käyttää
maaseudunhoitokorvausrahaston ja tuotan-
nonuudelleenohjausrahaston kautta. Tämä tar-
koittaa sitä, että itsesäätelevästi tultaisiin järjes-
telmään, jossa ympäristölliset haittavaikutukset
eliminoitaisiin.

Arvoisa puhemies! Olen edelleen tämän ryh-
mäaloitteen kannalla, jonka myös ed. Luukkai-
nen aikoinaan allekirjoitti. Tässä katsannossa
katson, että se ponsimuoto, mikä on vastalau-
seessa, jää puolitiiehen. Tähän asiaan pitäisi pal-
jon syvällisemmin ottaa kantaa.

Ed. B a c k m a n : Herra puhemies! Olen tien-
nyt, että vihreiden ryhmässä on hyvin erilaisia
käsityksiä talouspolitiikasta ja monista muista
politiikan lohkoista, mutta tähän asti olen kuvi-
tellyt, että ympäristöpolitiikasta siellä olisi jota-
kuinkin samanlaiset näkemykset. Näköjään sii-
näkin siellä on useampia eri linjauksia.

Ed. Pulliainen lähtökohta oli se, että tilaa
kohden kysymys on nyt 300 markasta ja tällä ei
sikäli ole ympäristöllistä vaikutusta. Näin hän
muistaakseni äsken totesi. Otetaan vertaus, mitä
tämä tarkoittaisi esimerkiksi bensiinin hintaan,
jota vihreät yhdessä monien muiden kanssa ovat
valmiit nostamaan, myös minä, nimenomaan
ympäristönäkökulmasta. Se tarkoittaisi, jos aja-
taan keskimäärin 15 000 kilometriä vuodessa, 20
pennin hinnan lisäystä bensiiniin. Mielestäni tuo
20 penniä lisää bensiinin hintaan vaikuttaisi ympä-

ristöystävällisesti siten, että bensiinin kulutusta
pyrittäisiin vähentämään. Kun tässä on nyt ky-
symys lannoiteverosta, jonka tarkoituksena pi-
täisi olla sen, että käytetään nykyistä vähemmän
lannoitteita, niin tämä 300 markkaa tilakohtai-
sena menetyksenä veron kautta mielestäni tulisi
aiheuttamaan sen, että käytettäisiin nykyistä
vähemmän lannoitteita, mikäli kysymys olisi
puhtaasta ympäristöverosta lannoiteveron osal-
ta.

Mutta kun malli, joka on meillä hetkellä,
perustuukin siihen, että tällä kyseisellä verotuo-
tolla rahoitetaan maatalouden omaa osuutta
vientikustannuksista, niin tällöin tällaista jous-
toa, mitä tällä haetaan lannoitteiden käyttöön,
että sillä vähennettäisiin lannoitteita, ei suinkaan
aiheudu, koska viljelijät tietävät, että he joutuvat
tämän maksamaan toista kautta, mikäli eivät
käytä niin paljon lannoitteita, että sieltä kertyy
tämä lannoitevero. Tässä mielessä kannatan eh-
dottomasti sitä näkemystä, jonka ed. Luukkai-
nen esitti, että meidän täytyy luopua tästä korva-
merkinnästä ja siirtyä keräämään lannoiteveroa
puhtaasti ympäristöverona.

Toisaalta kun meillä aina muistutetaan siitä,
että olisi sulaa hulluutta tuoda Suomeen ruokaa
velaksi velkarahalla, vielä hullumpaa on tämä
nykyinen politiikka, jossa otetaan velkaa sitä
varten, että täältä viedään ruokaa Keski-Eu-
rooppaan.

Tässä mielessä koko tämä järjestelmä maata-
louspolitiikassa tulisi romuttaa, ja tältä osin
tämäkin laki liittyy maatalouspolitiikan koko-
naisrakenteeseen ja erityisesti siihen epäonnistu-
neeseen maataloustulolakiin, joka oli sinipuna-
hallituksen huonoin laki, joka tässä salissa edel-
lisellä vaalikaudella hyväksyttiin. Meidän pitäisi
purkaa tämä koko järjestelmä ja purkaminen
pitäisi aloittaa maataloustulolakia muuttamalla.

Viittaan tässä yhteydessä ministeri Salolaisen
vastaukseen ed. Aittoniemen kysymykseen lihan
hinnasta. Vastauksessaan ministeri selkeästi to-
teaa nykyisen maataloustulolain keskeisen on-
gelman ja sen, että tämän seurauksena pitäisi
ryhtyä toimenpiteisiin. Ministeri nimittäin toteaa
näin: ”Voimassa olevan maataloustulolain
mukaisen säätelyjärjestelmän vallitessa on liha-
alalla lähes mahdotonta toimeenpanna todellisia
muutoksia ilman, että tukimuodot siirtyvät vain
toistensa kesken.”

Tässä on kysymys samasta asiasta. Samainen
raha kiertää vain maatalousjärjestelmän sisällä,
ilman että tällä olisi esimerkiksi ympäristöpoliti-
kan kannalta sellaisia seurausvaikutuksia, joita

esimerkiksi lannoiteverolla pitäisi mielestäni olla.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin totean ed. Backmanille, että se, että nyt alennetaan tätä näin vähän, ei automaattisesti johda lisäkäyttöön lannoitteissa. Se voi teoriassa siihen johtaa, mutta ei välttämättömästi johda. Toistan sen, minkä jo äsken sanoin tuolta edestä, että tämän kohdan osalta tämä esitys olisi voinut jäädä tekemättäkin, koska sillä 300 markalla tilojen kannalta ei ole kyllä mitään suurempaa merkitystä ottaen huomioon maatalouden liikevaihdon.

Edelleen totean erään asian, jossa me olemme samaa mieltä ed. Backmanin kanssa. Se on se, että maataloustulolakia tulee uudistaa. Tässä suhteessa kun esiteltiin lakialoite n:o 90 viime valtiopäiviltä, kävimme demarien kanssa syvällisen ja perusteellisen maatalouspoliittisen keskustelun, jossa totesimme, että olemme syvällisesti erimielisiä siitä mekanismista, millä tavalla nämä ympäristölliset näkökohdat tulevat huomioon otetuiksi. Meidän mallimme teidän mallistanne poiketen on automaattinen sisäisesti toimiva järjestelmä, joka itsessään lopettaa kustannussyistä lannoitteitten liikakäytön, koska se on taloudellisesti äärimmäisen epäedullista. Eli tässä on syvällisestä näkemyserosta kysymys ja silloin tietysti lopputuloksetkin ovat erilaiset.

Ed. Luukkainen: Herra puhemies! Vastataan ed. Pulliaiselle sikäli, että se, että lannoiteveroa alennetaan, ei ainakaan vähennä lannoitteiden käyttöä, minkä nimenomaan pitäisi olla tavoitteena.

Toinen seikka on se, että kun viime kesänä itse vedin vihreän eduskuntaryhmämme ympäristöveroprojektia, niin tulin entistä vakuuttuneemmaksi siitä, että missään tapauksessa lannoiteveroa sen enempää kuin muitakaan ns. ympäristöverotyyppejä ei pitäisi korvamerkitä, koska se johtaa harhaan ja tavallaan turhaan sitoo näitä ratkaisuja ja malleja.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Toteaisin ed. Luukkaiselle sen, että nimenomaan pitää luoda sellainen järjestelmä, joka sisällään automaattisesti estää ympäristövaurioiden syntymisen. Te projisoiitte asianne sellaiseen ympäristöverofanatiikkaan, joka irrottaa tämän lannoiteveron omasta ympäristöstään. Eli meillä on jälleen ed. Luukkaisen kanssa syvällinen näke-

mysero tästä asiasta. Kuitenkin te olette allekirjoittanut ryhmäaloitteen. Muistutan teitä siitä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Ehdotus laiksi erikoiskasvien markkinoimismaksuista annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 147

Valtiovainvaliokunnan mietintö n:o 47

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovainvaliokunnan mietintö n:o 47.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

12) Ehdotus laiksi suurilta kana- ja sikatalousyrietyksiltä kannettavista markkinoimismaksuista annetun lain 1 ja 17 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 148

Valtiovainvaliokunnan mietintö n:o 48

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovainvaliokunnan mietintö n:o 48.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Tässä on kysymys suurten kana- ja sikatalousyrietysten markkinoimismaksuista. Mutta jo aikaisemmin käyttämiini puheenvuoroihin viitaten totean sen, että minä en hyväksy tällaista teollismaista kana- ja sikalayritystä lainkaan. Ensinnäkin ne ovat, eivät epäinhimillisiä mutta epäeläimellisiä: Jotkut kanat ovat samassa asennossa koko lyhyen elinikensä ja munivat munansa nauhalle, joka vie teille tietymättömille. Sikalassa myöskin siat pidetään samassa asennossa, että ne kasvaisivat ja lihoisivat mahdollisimman nopeasti. Kun moniin asioihin kiinnitetään eläinsuojelullisesti huomiota, olisi mukavaa, kun eduskunnassa kiinnitettäisiin tähänkin asiaan.

Toisekseen totean, että nämä pitäisi sikäli kieltää, että tällainen tuotanto pitäisi kohdistaa maanviljelijäväestölle, jonka perustuotantoon

sika- ja kanatalous kuuluu. Ei tällaisia teollisuus-sikalaita ja -kanalaita tarvita. Jos ne kielletään, tuotanto siirtyy silloin maanviljelijöille, jotka saavat siitä merkittävän tulokohteen ja tulevaisuudessakin, kun joutuvat yhä ahtaammalle, pärjäisivät paremmin. Minä en ymmärrä ollenkaan tällaista teollismaista liha- ja munatuotantoa, mutta ehkä jotkut sen ymmärtävät, mutta minä en kyllä tiedä mistä syystä näin tapahtuu.

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Olen ilahtunut ed. Aittoniemen puheesta ja olen samaa mieltä kuin hän siitä, että tehokasvatuotanto elintarviketuotannossa — nimenomaan munien, lihan ja maidon tuotannossa — pitäisi lakkauttaa ja siirtyä vapaakasvatusmenetelmiin ja luomutuotantopuolelle. Nimenomaan tämän tyyppisiä lakeja ja tämän tyyppisiä neuvontatoimia tarvittaisiin eikä näitä tehokasvatuosta ylläpitäviä ja sitä edelleen jatkavia menetelmiä.

Uusi eläinsuojelulaki on ilmeisesti ehkä ensi vuonna tulossa eduskunnan käsittelyyn. Toivon, että silloin tämän tyyppiset ajatukset saisivat täällä kannatusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

13) Ehdotukset laeiksi vapaakuntakokeilusta annetun lain ja vapaakunnan oikeudesta poiketa eräistä säännöksistä ja määräyksistä annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 97
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 9

Puhemies: Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 9.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

14) Ehdotukset laiksi patentti- ja rekisterihallituksen suoritteista perittävistä maksuista sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 152
Talousvaliokunnan mietintö n:o 35

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 35.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Poistoja päiväjärjestyksestä

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 15)—24) asia.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

seuraavaan täysistuntoon:

25) Lakivaliokunnan mietintö n:o 9 (HE 99)

26) Lakivaliokunnan mietintö n:o 10 (HE 131)

27) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 49 (HE 220)

ensi perjantain täysistuntoon:

28) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 50 (K 6)

seuraavaan täysistuntoon:

29) Hallintovaliokunnan mietintö n:o 10 (HE 210)

ensi perjantain täysistuntoon:

30) Talousvaliokunnan mietintö n:o 36 (A 10)

seuraavaan täysistuntoon:

31) Talousvaliokunnan mietintö n:o 37 (HE 189)

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 15.15.

Täysistunto lopetetaan kello 14.59.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

